

Kazimierz Zalewski

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

**Szkody w uprawach kukurydzy - główny
problem ekonomiczny rolników, kół łowieckich
i ośrodków hodowli zwierzyny**

- Kukurydza uprawiana w Polsce pochodzi z Ameryki Południowej, jest rośliną ciepłolubną. W wyniku intencywnych zabiegów hodowlanych i genetycznych w ostatnich 30-tu latach do uprawy wprowadzono bardzo dużą ilość odmian ze specjalizacją na konkretne kierunki użytkowania. Jest ich wiele poczynając od uprawy kukurydzy z przeznaczeniem na ziarno, zakiszanie, na zielonkę, biogaz, kukurydzę słodką i uprawy specjalne (mączki do wypieku chleba i ciastek, dla browarnictwa i gorzelnictwa itp.). Powierzchnia uprawy kukurydzy na ziarno w Polsce w roku 2015 wynosiła 670 tys. ha przy średnim plonie 47,1 dT/ha, a w roku 2016 około 677 tys. ha. Powierzchnia uprawy ogółem w 2016 r. to około 1 200 tys. ha, z tego 56% to uprawa na ziarno przy plonie krajowym 72,9 dT/ha i w woj. war.-maz. 60,6 dT/ha.

- Tab. 1. Przykłady rozmiaru i wysokości szkód wypłaconych przez dzierżawców obwodów w niektórych latach zaprezentowano w tabeli.

Rok gospodarczy	Miejsce wyst. Szkody	Dzierżawca	Pow.zredukowana (ha), wydajność(dT/ha	Wysokość odszkodowania (zł)
2002/2003	Mielno	K.Ł. XX	34,47/112 m.s	224 918 (ugoda)
2010/2011	Morąg	K.Ł. XX	33,31 / 92,85 m.s.	235 000 (ugoda)
2011/2012	Złotoryja	K.Ł. Tumak	Pow. upr. 83,32ha	141 455 (spr. sąd.)
2013/2014	Olecko	Dzierż. XX	17,03/79,56 m.m.	45 842 (spr. sąd.)
2016/2017	Wygoda	K.Ł. Grunwald	12 ha/100 m.m	44 600 (?)
2015/2016	Ostróda	K.Ł. XX	Około 14 ha	56 000 ugoda
2016/2017	Kruzy	K.Ł.Darz Bór	1,5ha/zielonka 710 dT/ha	7.969 zł 5.240 zł/ha

Kukurydza c.d.

Ze względu na brak zgody zarządców obwodów lub właścicieli poszczególnych plantacji na publikowanie danych, w tabeli zastosowano określenia typu XX.

Inne, bardzo wartościowe wskaźniki obrazujące wpływ upraw kukurydzy na strukturę odszkodowań łowieckich to wartość wypłaconych odszkodowań w zł na jedną dziko/jelenio sztukę (ilość dzików + ilość jeleni pozyskanych w obwodach)

Przykład z tabeli z okręgu legnickiego, i olsztyńskiego, rok 2010.

1. Okręg legnicki, K.ł. Tumak, pozyskanie 208 dzików + 16 jeleni. Kwota odszkodowania na jedną d/j sztukę wynosiła **665,74 zł**.
2. Okręg olsztyński, K. ł. Darz Bór, pozyskanie 220 dzików + 60 jeleni=260 sztuk. Kwota odszkodowania wynosiła 76.000 zł, na 1 sztukę **292 zł**. Uprawy kukurydzy 1-4 ha, chronione po zasiewach siatką plastikową.

Różnice w nakładach na 1 szt. są kolosalne, nie sądzę aby dziki i jelenie w okolicy Legnicy zjadały 3 razy więcej karmy niż te same zwierzęta w okolicach Reszla (złe szacowanie lub wygórowane roszczenia posiadacza, ewentualnie brak ochrony ze względu na zaoranie dróg gminnych).

Przykłady udziału szkód w uprawach kukurydzy w roku **2017** w puli szkód ogółem na przykładzie kół łowieckich GRUNWALD i DARZ BÓR.

K.Ł Grunwald:

wydatki ogółem przed szacowaniem kukurydzy **67.000 zł**

Uprawa kukurydzy 1, **56** ha – 44.600 zł zakaz gradzenia – 22% straty.

Uprawa kukurydzy 2, **19** ha – 3.250 zł gradzenie elektr. - 7,5% straty

Uprawa kukurydzy 3, **12** ha – 6.200 zł, nie chroniona, inne położeń. 12%

Razem kukurydza 54.050 zł co stanowi 44,65 % szkód łowieckich

K.Ł. Darz Bór:

Wydatki ogółem przed szacowaniem kukurydzy wynosiły **44.710 zł**

Uprawa kukur. 1, 5.05 ha - 7.969 zł, częściowo chroniona, 28,31%

Uprawa kukur. 2, 2,10 ha – 5.349 zł, nie chroniona 49,52%

Uprawa kukur. 3 2,23 ha - 529 zł, ogrodzenie plast. 6,27%

Uprawa kukur. 4, 3,16 ha - 2.885 zł, nie chroniona 22,15%

Kukurydza c.d.

Uprawa kukur. 5, 1,35 ha - 415 zł-ogrodzenie siatką plastikową –	8,89%
Uprawa kukur. 6, 3,15 ha – 1417,50 – ochrona częściowa dyżury –	33,3%
Uprawa kukur. 7, 2,10 ha – 945 zł – przy zabudowaniach	- 4,76%
Uprawa kukur. 8, 5,76 ha – 5090 zł- nie chroniona, środek pól	- 19,09%
Uprawa kukur. 9, 2,70 ha – 6044 zł – nie chroniona, przy lesie	- 60,0%
Uprawa kukur. 10, 3,8 ha – 1102 zł – siatka plastikowa	- 9,21%
Uprawa kukur. 11, 6,0 ha – 630 zł – chroniona indywidualnie	- 3,33%
Uprawa kukur. 12, 9,0 ha – 3969 zł – chroniona indywidualnie	- 10,0%
Razem wydatki na szkody łowieckie = 81.055 zł	

Razem kukurydza 36.345 zł co stanowi 43,73 % wszystkich odszkodowań wypłaconych do dnia 22.XI.2017 r.

Kukurydza c.d.

W związku z tym, że w niektórych regionach kraju, szczególnie w województwach, gdzie występują uprawy wielkołanowe kukurydzy, szkody łowieckie stały się poważnym problemem ekonomicznym, należy wszcząć procedury, które przynajmniej częściowo zmniejszą to niekorzystne zjawisko. Mam tu na myśli następujące zagadnienia – godne rozważenia przez wszystkich zainteresowanych:

- 1. Ochrona upraw kukurydzy przez dzierżawców wspomaganych przez właścicieli, bardzo ścisła współpraca od momentu planowania wysiewu kukurydzy na określonych działkach.
- 2. Rozważenie wprowadzenia obowiązkowych ubezpieczeń upraw kukurydzy od szkód łowieckich – rozwiązać problem udziału stron i Państwa w kosztach takiego ubezpieczenia.
- 3. Wprowadzenie nowych metod ochrony – metod innowacyjnych, dotychczas nieznanych z użyciem sprzętu wprowadzanego obecnie na rynek (drony, atomizery, bazy z emiterami dźwięku).

Porozumienia z rolnikami o współpracy

- 1. Zarząd K.Ł. „przypisuje” konkretnych myśliwych do poszczególnych gospodarstw rolnych, ewentualnie do ściśle określonych rewirów. Dużymi gospodarstwami opiekuje się więcej niż jedna osoba.
- 2. Myśliwi zobowiązani są do nawiązania bezpośredniej znajomości z rolnikiem, pozostawienia u niego nr tel. mobilnych. W lutym lub na początku marca myśliwi/dzierżawcy zapoznają się z planowaną strukturą zasiewów w gospodarstwie, który przedstawiają łowczemu lub osobie odpowiedzialnej za szkody łowieckie. Wspólnie ustalają plan ochrony upraw, zwracając szczególną uwagę na zasiewy kukurydzy, bobowatych, okopowych ewent. użytków zielonych
- 3. Jeżeli jest to możliwe myśliwy-opiekun przedstawia plan/wyrys zasiewów na poszczególnych polach (szkic).

4. Z rolnikiem planuje się wspólnie plan działań ochronnych, grodzeń, oprysków, dyżurów całonocnych, włączania i wyłączania baterii, armatek, szczególnie zaś sposób komunikacji na wypadek wystąpienia szkód.
5. W dużych obszarowo uprawach kukurydzy można zasugerować obsianie ich (na zewnątrz uprawy) rzepakiem ozimym lub jarym, które zbiera się w czasie wypełniania ziarna w kolbach, przed zbiorem na kiszonkę lub zielonkę .
6. Uprawianie na poletkach żerowych atrakcyjnych gatunków roślin dla dzików i jeleni

Kukurydza c.d.

• Nowatorskie rozwiązania techniczne (*Eureka Łapy*)

Firma do końca miesiąca złoży wniosek o finansowanie projektu wdrożeniowego umożliwiającego dokończenie prac nad opatentowaniem i wdrożeniem do produkcji urządzenia służącego do wypłaszania zwierzyny z plantacji o dużych powierzchniach. Urządzenie takie składa się z centralnego sterownika zasilanego baterią oraz 4-5 satelit rozmieszczonych na obrzeżach plantacji. Sterownik jest zaprogramowany w taki sposób, że wydaje dyspozycje do satelit, aby te wydawały odpowiednie dźwięki z regularną bądź nieregularną częstotliwością. Są to np.

- głos trąbki oznaczającej rozpoczęcie pędzenia na polowaniu zbiorowym;
- odgłosy psów oszczekujących znalezioną zwierzynę-hałas powodowany przez naganę;
- odległe strzały z broni myśliwskiej;
- rozmowy osób, odgłosy chodzenia po lesie, trzaski łamanych gałęzi
- inne rozwiązania techniczne

- odgłosy zrzucania metalu lub pocierania metalu o metal;

Satelity wyposażone są w tzw. atomizery, czyli pojemniki wypełnione substancjami zapachowymi (repelenty). Na sygnał ze sterownika wyrzucają one regulowaną ilość repelentu w powietrze. Ilość środków zapachowych jednego wyrzutu można regulować. Repelenty można zmieniać dowolną ilość razy w czasie. Wszystkie czynności można zaprojektować i zmieniać. W przypadku braku skuteczności w odstraszaniu zwierzyny planowane są jeszcze inne rozwiązania techniczne.

Inne, starsze rozwiązania doprowadzające do ograniczenia szkód w uprawach kukurydzy to:

- stosowanie repelentów (hukinol, karnitol, porocol, francesol, mesurol 500FS w płynie do zaprawiania ziarna kukurydzy,

Kukurydza c.d.

- biotec – zapach podobny do naturalnej woni wydzielanej przez wilki, stosowany bezpośrednio na glebę. Daje doskonałe wyniki w terenie, gdzie wilki występują naturalnie.

Inna grupa czynności zapobiegających szkodom to metody bardzo radykalne:

1. Grodzenia pastuchem elektrycznym w 2 lub 3 linie;
2. Grodzenia stałe ze słupków i żerdzi;
3. Grodzenia siatką leśną z kotwicami zapobiegającymi przedostaniu się dzików na plantację.
4. Wynajem strażników na poszczególne plantacje;
5. Obowiązkowe dyżury myśliwych;
6. Wyplaszanie zwierzyny co kilka dni przy użyciu różnych metod (ludzie, drony).

- płoty,

Kukurydza – koszty gradzenia

- Bardzo radykalnym rozwiązaniem są gradzenia stałe siatką leśną z tzw. kotwami. Stosowane są na plantacjach nawet do 100 ha, ale tylko w sytuacjach, gdy na tym samym obszarze uprawa kukurydzy będzie prowadzona przez 5 lub więcej lat.
- W tym przypadku stosuje się słupki dębowe w rozstawie co 5 mb i kotwicą lub dwoma między słupkami. Kalkulacja kosztów jest następująca:
- koszt zakupu słupków ogrodzeniowych 20 słupków/100 mb, tj. $1,5 \text{ m}^3 \times 200 \text{ zł}/\text{m}^3 = 300 \text{ zł}/100 \text{ mb}$
- - korowanie słupków 5 godz x 19 zł = 95 zł/100 mb
- - koszt gradzenia 33 godz/100 mb = 600 zł/100 mb
- - koszt zakupu siatki 6-7 zł/mb x 100 = średnio 650 zł/100 mb
- - razem koszty gradzenia 1645 zł/100 mb.
- **Koszt ogrodzenia plantacji o powierzchni 50 ha przy założeniu regularnego kształtu prostokąta 500 m x 1000 m wynosi 3000 m x 16,45/mb = 49.350 zł**

Dziękuję za uwagę